

Sygn. akt IV U 1308/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2016r. w S.

odwołania Z. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 6 października 2015 r. Nr (...)

w sprawie Z. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że ubezpieczonemu Z. S. przysługuje prawo do emerytury od dnia 01 września 2015r.

Sygn. akt IV U 1308/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 października 2015 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił Z. S. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił, iż do dnia 1 stycznia 1999r. ma wymagany staż ubezpieczeniowy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy przyjął za udowodniony przez ubezpieczonego okres ubezpieczeniowy w wymiarze 24 lat, 4 miesięcy i 15 dni. Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców tj. od 25 lutego 1970 r. do 30 czerwca 1974 r. Zdaniem ZUS, znaczna odległość pomiędzy położeniem rodzinnego gospodarstwa a miejscowością, w której znajdowała się szkoła, do której uczęszczał wówczas ubezpieczony jak również konieczność przygotowywania się do zajęć lekcyjnych i czas poświęcony na dojazdy do szkoły uniemożliwiały wykonywanie pracy w gospodarstwie stale i w sposób znaczący dla funkcjonowania gospodarstwa.

Odwołanie od w/w decyzji złożył ubezpieczony wnosząc o jej zmianę i ustalenie mu prawa do emerytury. Z. S. domagał się zaliczenia do ogólnego stażu ubezpieczeniowego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 25 lutego 1970 r. do

30 czerwca 1974 r., a w szczególności objętych tym czasem wszystkich okresów wakacyjnych. W czasie bowiem wakacji od zajęć szkolnych ubezpieczony zamieszkiwał na terenie rodzinnego gospodarstwa i pozostawał w pełnej gotowości i dyspozycyjności do wykonywania pracy w tym gospodarstwie w wymiarze ponad 4 godzin dziennie i faktycznie pracę taką wykonywał, często w wymiarze ponad 10 godzin dziennie (odwołanie k. 1-4).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k. 5-6).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony Z. S. ur. (...), w dniu 25 lutego 2014 r. ukończył 60-ty rok życia. W dniu 4 września 2015 r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 24 lat, 4 miesięcy i 15 dni, z czego okresy składkowe wynoszą 24 lata, 3 miesiące i 9 dni, a okresy nieskładkowe 1 miesiąc i 6 dni. Ponadto organ rentowy uznał ubezpieczonemu staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 21 lat, 3 miesięcy i 16 dni. Organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy ubezpieczonego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców tj. od 25 lutego 1970 r. do 30 czerwca 1974 r. z uwagi na to, że znaczna odległość położenia gospodarstwa od miejscowości, w której znajdowała się szkoła, konieczność przygotowania się do zajęć lekcyjnych, czas poświęcony na dojazdy do szkoły uniemożliwiały wykonywanie pracy w gospodarstwie w stale i w sposób znaczący dla funkcjonowania gospodarstwa. Z uwagi na brak wymaganych ustawą 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych decyzją z 6 października 2015 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury (decyzja k. 26 akt emerytalnych).

Rodzice ubezpieczonego, S. i Z. małżonkowie S., byli od 1967 r. do 1971 r. posiadaczami, a od 1971 r. do 28 sierpnia 1991 r. właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 9,13 ha położonego we wsi K. gm. S.. Na tym terenie uprawiane było zboże, ziemniaki oraz buraki. Część gruntów stanowiły łąki. Rodzice ubezpieczonego hodowali ok. 4-5 sztuk krów, ok. 20 sztuk trzody chlewnej oraz kury, kaczki i owce. Gospodarstwo rodziny S. nie było zmechanizowane. Na terenie powyższego gospodarstwa (...) był zameldowany w okresie od 25 lutego 1954 r. do 30 czerwca 1983 r.

W dniu 25 lutego 1970 r. ubezpieczony ukończył 16 lat.

W latach szkolnych 1969-1974 ubezpieczony uczęszczał do pięcioletniego Technikum Elektrycznego w O., które ukończył w dniu 12 czerwca 1974 r. Z domu do O. Z. S. podróżował pociągiem lub autobusem. Podróż trwała ok. 2 godziny. Zajęcia w szkole trwały od godz. 8 do 13. Ucząc się w pierwszej klasie ubezpieczony mieszkał w internacie szkolnym, a od drugiej klasy przeniósł się na stancję. Będąc w drugiej klasie technikum ubezpieczony wracał 2-3 razy w tygodniu do domu, zaś w trakcie roku szkolnego w piątej klasie częściej w tygodniu przyjeżdżał do domu. Przyjazdy w tygodniu ubezpieczonego do domu były związane z koniecznością pomocy rodzicom w określonych pracach gospodarskich.

W okresach wakacyjnych po ukończeniu 16-tego roku życia, tj. od 20 czerwca do 31 sierpnia 1970 r., od 23 czerwca do 31 sierpnia 1971 r., od 24 czerwca do 31 sierpnia 1972 r., od 20 czerwca do 31 sierpnia 1973 r. ubezpieczony przebywał w domu, nigdzie nie wyjeżdżał i pracował w rodzinnym gospodarstwie rolnym.

W okresach wakacyjnych, ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców przez całe dnie, tj. w wymiarze ponad 10 godzin dziennie. Z. S. pomagał rodzicom w pracach polowych tj. sianokosy, żniwa, rozrzucanie obornika, orka, pielienie buraków, ziemniaków. Oprócz powyższego, do zadań ubezpieczonego należało obrządek zwierząt, w tym m. in. parowanie kartofli, szykowanie paszy dla trzody chlewnej. Ubezpieczony zajmował się również wyprowadzaniem i przyprowadzaniem krów na pastwiska.

Ubezpieczony ma dwoje rodzeństwa. Jego starszy brat, miał w spornym okresie ok. 19 lat. Jest głuchoniemy i pracował w zakładzie dla niepełnosprawnych. Brat ubezpieczonego nie uczestniczył w pracach polowych. Młodsza siostra ubezpieczonego miała wówczas ok. 8 lat.

Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego (okoliczność niesporna, oświadczenie zawarte we wniosku o emeryturę k. 2 akt emerytalnych).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zeznań ubezpieczonego (k. 16v), zeznań świadków S. P. (k. 15v-16), J. W. (k. 16), zaświadczenia wydanego przez Starostwo Powiatowe w S. (k. 9 akt rentowych), poświadczenia zameldowania wydanego przez Urząd Miasta w S. (k. 10 akt rentowych), świadectwa dojrzałości wydanego przez Technikum Elektryczne w O. (k. 7 akt emerytalnych), zaświadczenia o okresach ferii letnich w latach 1970-1974 wydanego przez Dyrektora Zespołu Szkół Zawodowych Nr (...) w O. (koperta k. 12).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego Z. S. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art.184 ust.1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Z kolei w art. 27 ust. 1 pkt 2 przywołanej ustawy wskazano, iż okres składkowy i nieskładkowy powinien dla mężczyzn wynieść co najmniej 25 lat. W § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43) określono, iż okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Paragraf 4 pkt 1 i 3 wymienionego wyżej rozporządzenia stanowi, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało zbadania, czy ubezpieczony spełnia przesłankę wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Poza sporem pozostawało bowiem, że ubezpieczony osiągnął wymagany ustawą wiek oraz spełniła przesłankę 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych jak również, iż nie jest też członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W przedmiotowej sprawie ubezpieczonemu Z. S. brakuje do 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych 7 miesięcy i 15 dni. Przywołany wyżej art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewiduje, iż ogólny staż ubezpieczeniowy może zostać uzupełniony poprzez zaliczenie jako okresów składkowych przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia jedynie w zakresie niezbędnym do uzupełnienia wymaganego w ustawie okresu składkowego i nieskładkowego. Zgodnie z wytycznymi doktryny i orzecznictwa, aby można było zaliczyć okres pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia traktując je jako okresy składkowe ubezpieczony musi wykazać, iż pracował w gospodarstwie rolnym rodziców co najmniej 4 godziny dziennie. Przyjmuje się również, iż praca ta ma mieć charakter ciągły, co oznacza nastawienie ubezpieczonego na stałe świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym. Przy kwalifikacji takiej pracy należy mieć na uwadze gotowość ubezpieczonego do jej świadczenia, dyspozycyjność i odpowiadającą temu nastawieniu niezmienną możliwość skorzystania z pracy ubezpieczonego przez rolnika.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż powyższego wymogu nie spełnia praca ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców świadczona w trakcie roku szkolnego. Z zeznań ubezpieczonego wynika bowiem, iż w trakcie nauki w Technikum Elektrycznym w O. w latach 1969-1974 ubezpieczony mieszkał w internacie, a następnie na stacji. Co prawda, od czasu nauki w drugiej klasie technikum ubezpieczony przyjeżdżał do domu 2-3 razy w tygodniu, jednakże zdaniem Sądu ze względu na to, że te przyjazdy miały rzadki charakter, nie można uznać, aby w trakcie roku szkolnego ubezpieczony stale pomagał rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa rolnego w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu daje jednak podstawy do zaliczenia ubezpieczonemu jako okresu składkowego okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie wakacji szkolnych tj. od 20 czerwca do 31 sierpnia 1970 r., od 23 czerwca do 31 sierpnia 1971 r., od 24 czerwca do 31 sierpnia 1972 r., od 20 czerwca do 31 sierpnia 1973 r. oraz okresu po zakończeniu szkoły do czasu rozpoczęcia pierwszej pracy od 12.06.1974 r. do 19.08.1974 r. – łącznie ponad 10 miesięcy (k.12).

Ze spójnych i logicznych zeznań ubezpieczonego oraz świadków S. P. i J. W. wynika, iż ubezpieczony w wyżej wymienionych okresach przebywał w domu i przez całe dni, w wymiarze przekraczającym 10 godzin świadczył pracę w gospodarstwie rolnym rodziców. Ubezpieczony uczestniczył przy wykonywaniu wszystkich prac polowych, tj. np. żniwa, sianokosy, pielenie buraków, kartofli, orka. Ponadto pomagał również przy obrządki zwierząt oraz wyganiał i przyprowadzał krowy z pastwiska. Zeznania ubezpieczonego i wymienionych świadków zostały obdarzone przez Sąd wiarygodnością. Zauważyć przy tym należy, iż rodzice ubezpieczonego byli właścicielami dość dużego gospodarstwa jak na lata 70-te XX wieku (9,13 ha), na którym uprawiali zboże, ziemniaki i buraki oraz zajmowali się hodowlą 4-5 krów, 20 sztuk trzody chlewnej, kur, kaczek i owiec i utrzymywali się tylko z dochodów z gospodarstwa. Prace w gospodarstwie rolnym były wykonywane tylko przy pomocy sprzętu konnego i ręcznie, co powoduje, iż przy tak dużym gospodarstwie wykonanie ich wymagała dużo czasu i pracy ubezpieczonego. Ze względu na brak mechanizacji prace rolnicze były wykonywane znacznie dłużej niż obecnie, szczególnie w okresie letnim, kiedy praca była świadczona od rana do wieczora. Sąd miał na uwadze również, iż ciężar prac w gospodarstwie rodziny S. spoczywał na ubezpieczonym oraz jego rodzicach, gdyż starszy brat ubezpieczonego pracował zawodowo w zakładzie dla niepełnosprawnych, a siostra miała dopiero 8 lat.

W orzecznictwie przyjęto, iż można kwalifikować pracę w gospodarstwie rolnym świadczoną jedynie w okresach wakacyjnych jako okres składkowy w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jak wskazał chociażby Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu do wyroku z dnia 5 sierpnia 2015 r. III AUa 727/15, odnośnie pracy w trakcie wakacji szkolnych, orzecznictwo od lat przyjmuje, że - choćby praca ta stanowiła tylko udział (pomoc) w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dziecka będącego członkiem rolniczej wspólnoty rodzinnej - należy zaaprobować stanowisko, że z uwagi na stosunkowo długi, ciągły i ustabilizowany czas jej wykonywania (trwający wszak ponad dwa miesiące w każdym roku kalendarzowym), spełnia ona kryteria wystarczające do uwzględnienia w pracowniczym stażu emerytalnym (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 grudnia 2000 r., II UKN 155/00, OSNAPiUS 2002 Nr 16, poz. 394 oraz z dnia 3 czerwca 2014 r., III UK 180/13, niepublikowany). Z tego też względu nie budzi wątpliwości, iż pracę ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców w okresach wakacyjnych wymienionych powyżej i w okresie po skończeniu szkoły do czasu rozpoczęcia pracy zawodowej tj. okres ponad 10 miesięcy należy zaliczyć uzupełniająco do ogólnego stażu ubezpieczeniowego. Okres ten przekracza brakujące ubezpieczonemu 7 miesięcy i 15 dni. Na tej podstawie przyjąć należy, iż Z. S. spełnił sporną przesłankę 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych i tym samym jest uprawniony do nabycia emerytury w wieku obniżonym.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, że odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie i dlatego na podstawie art.477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że Z. S. przysługuje prawo do emerytury od 1 września 2015 r. tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę.